

ГОНТАРУК Я.В., здобувач

Науковий керівник – МАЗУР А.Г., д-р екон. наук

Вінницький національний аграрний університет

## СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ ОБСЯГІВ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ НА ГЛОБАЛІЗОВАНИХ АГРОПРОДОВОЛЬЧИХ РИНКАХ

У статті досліджено обсяги виробництва основних видів продукції харчової промисловості (м'ясо великої рогатої худоби, молоко, цукор, олія) Вінницької області, що зумовлено присутністю значних потужностей харчової промисловості АПК. Визначено основні напрями її експорту. Запропоновано заходи, які дадуть можливість збільшити частку харчових підприємств на глобалізованих агропродовольчих ринках.

**Ключові слова:** готова продукція, глобалізація, міжнародні ринки продуктів харчування.

**Постановка проблеми.** Зростання кількості підприємств харчової промисловості на світових ринках агропродовольства є невід'ємною передумовою розвитку процесів глобалізації. Дослідження структури обсягів реалізації продовольства за межами держави дасть можливість визначити найбільш перспективних партнерів для розвитку торговельних відносин.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Дослідження функціонування харчових підприємств на глобалізованих ринках продовольства ґрунтовно досліджено у працях Бабенка А.А., Криворучка В.І., Мессель-Веселяка В.Я., Мостового Г.І., Саблука П.Т. та ін. Проте подальших досліджень потребують питання, пов'язані зі співробітництвом з найбільш перспективними імпортерами продовольства переробної промисловості АПК Вінницької області, що і зумовлює актуальність цього дослідження.

**Мета дослідження** – визначення обсягів реалізації продукції харчової промисловості Вінницької області на світових ринках агропродовольства, розгляд географічної структури експорту та розробка заходів, які сприятимуть зростанню частки переробної промисловості АПК на глобалізованих ринках продуктів харчування.

**Методика дослідження.** У процесі дослідження використано методи: статистико-економічний – для опрацювання масиву статистичних та емпіричних даних та монографічний – для детального вивчення окремих елементів досліджуваного явища на прикладі конкретних об'єктів.

**Результати дослідження та їх обговорення.** Харчова промисловість Вінницького регіону є однією з найбільш експортно орієнтованих галузей області. Це зумовлено як наявністю розвинутого сільського господарства, так і достатньою кількістю переробних підприємств АПК. За останні роки, незважаючи на кризові явища в економіці, відбувалось досить значне зростання обсягів виробництва продовольства (табл. 1).

Таблиця 1 – Обсяги виробництва основних видів продукції харчової промисловості

Продукція	Вироблено за 2012р.	2012 до 2011 рр., %	Відхилення 2012 від 2011 рр.
Яловичина і телятина свіжі (парні) чи охолоджені, т	14356	114,9	1865
Яловичина і телятина морожені, т	923	126,1	191
Напівфабрикати м'ясні, т	3958	80,2	-978
Соки натуральні, т	14611	109,1	1216
Олія соняшникова нерафінована, т	147779	117,0	21480
Маргарин, т	51499	94,7	-2900
Молоко оброблене рідке, т	320557	119,0	51188
Масло вершкове, т	13645	125,1	2739
Спреди та суміші жирові, т	3222	73,8	-1144
Сири жирні, т	6541	94,2	-402
Молоко і вершки, т	1476	118,6	231
Борошно, т	171320	105,5	9002
Крупи, т	9100	145,4	2842
Вироби хлібобулочні, т	52993	87,8	-7378
Цукор білий кристалічний, т	338266	76,2	-105736
Вироби кондитерські з цукру, т	56616	104,2	2284
Спирт етиловий неденатурований, тис. дол	2308,7	90,8	-234,8

Джерело: [2]

Присутність значних потужностей харчової промисловості АПК в області дає їм можливість

експортувати частину своєї продукції. Протягом останніх років, в основному, за кордон реалізувалась молочна продукція, соняшникова олія та спиртні напої (табл.2).

Таблиця 2 – Обсяги експорту основної продукції харчової промисловості Вінницької області в натуральному і вартісному вираженні

Назва товару	Одиниці виміру	2011 р.		2012 р.	
		кількість	вартість тис. дол. США	кількість	вартість тис. дол. США
М'ясо великої рогатої худоби (яловичина)	кг	347470,0	1677,0	1092871,0	5119,3
Молоко і молочні продукти	кг	4825193,0	5764,1	6099950,5	8348,2
Масло вершкове та інші молочні жири	кг	71607,0	263,5	76660,5	286,6
Сири	кг	771957,0	3700,3	251905,6	1294,5
Олія соняшникова	кг	123215177,0	141930,8	101145829,4	112953,0
Цукор білий	кг	2405000,0	1747,2	23079850,0	15189,7
Кондитерські вироби з цукру	кг	330097,0	388,0	109762,9	127,7
Хліб, кондитерські вироби	кг	8552,0	18,1	39944,3	65,3
Спирт етиловий неденатурований	кг	810849,0	949,0	343112,0	341,8
Спирт етиловий неденатурований	л 100 % спирту	970018,0	-	409260,0	-
Горілка	кг	16483423,0	24388,8	9828520,2	16791,4
Горілка	л 100 % спирту	3615388,7	-	2178534,9	-
Всього		X	199451,5	X	168960,7

Джерело: [2]

Зниження обсягів експорту в 2012 році спостерігалось за рахунок зменшення реалізації спиртних напоїв, олії та молочної продукції. Це спричинено, насамперед, політикою РФ щодо молочної продукції з України.

Основною продукцією харчової промисловості Вінницької області, що реалізується на світових ринках, є олія, спиртні напої та маргарин (табл.3).

Основним імпортером соняшнкової олії, виробленої на Вінниччині, є Китай та ЄС, маргарину – країни СНД, а спиртних напоїв – країни СНД та Німеччина. Для нарощування обсягів продажів основної експортоорієнтованої продукції харчової промисловості Вінницької області доцільно розвивати співробітництво саме з основними експортерами не лише на рівні підприємств, але і на рівні держав.

Загальні обсяги експорту усіх видів продукції харчової промисловості у загальній вартості експорту регіону складають понад ¼ (табл. 4). Враховуючи обсяги експорту сільськогосподарської продукції, загальні обсяги продукції АПК складають близько половини загального об'єму експорту області.

Таблиця 3 – Експорт груп або окремих видів товарів за країнами світу за січень-листопад 2012 року

Найменування	Одиниця виміру	Кількість	Вартість, тис. дол. США
Олія соняшникова,			
всього	кг	101145829,4	112953,0
I. Країни СНД	кг	7375729,2	8971,0
II. Інші країни світу	кг	93770100,2	103982,0
Європа	кг	30503083,6	32211,0
Азія	кг	47294233,1	53855,0
Китай	кг	26571250,0	31397,2
Америка	кг	12237308,0	14239,1
Маргарин			
всього	кг	13694774,0	22539,3
I. Країни СНД	кг	12367802,0	20264,9
Азербайджан	кг	5782460,0	10955,9
Молдова	кг	2039182,0	3180,0
РФ	кг	2492500,0	3464,1
II. Інші країни світу	кг	1326972,0	2274,4
Цукор			
всього	кг	23079850,0	15189,7
I. Країни СНД	кг	21484850,0	14167,9
Казахстан	кг	13434850,0	8943,7
II. Інші країни світу	кг	1595000,0	1021,8
Спирт етиловий неденатурований, спиртні напої			
Всього	кг	13043129,9	22247,4

	л 100 % спирту	2837925,5	
I. Країни СНД	кг	8411381,0	15093,5
	л 100 % спирту	1796246,5	
II. Інші країни світу	кг	4631748,9	7153,9
у т.ч.	л 100 % спирту	1041679,0	
Європа	кг	2288158,8	3569,7
	л 100 % спирту	509700,1	
Німеччина	кг	810774,5	1499,8
	л 100 % спирту	178074,7	

Джерело: [2]

Таблиця 4 – Товарна структура зовнішньої торгівлі Вінницької області за січень–листопад 2012 року

Назва товарів згідно з УКТЗЕД	Експорт			Імпорт		
	тис.дол. США	у % до січня-листопада 2011р.	у % до загального обсягу	тис.дол. США	у % до січня-листопада 2011р.	у % до загального обсягу
Усього	592906,6	98,7	100,0	465490,3	132,9	100,0
Продукти тваринного походження	16193,0	98,0	2,7	17548,0	93,4	3,8
Продукти рослинного походження	81918,5	170,2	13,8	13961,4	93,3	3,0
Готові харчові продукти	142945,6	107,5	24,1	5419,2	75,5	1,2
у т.ч. алкогольні і без-алкогольні напої та оцет	23947,0	53,2	4,0	243,5	407,6	0,1

Джерело: [2]

Оскільки область є аграрно-індустріальною і обсяги експорту – досить значні, спостерігається перевищення обсягів експорту над імпортом. Проте для подальшого збільшення обсягів експорту доцільно розвивати, насамперед, переробну галузь АПК області.

**Висновки.** Отже, зовнішню торгівлю товарами переробної промисловості АПК Вінницької області слід розвивати у найбільш перспективних напрямках як ЄС, так і країни СНД. Найдоцільніше розробити плани реалізації продукції, яка є найбільш перспективною для реалізації, а саме горілчані вироби та олії.

#### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Бабенко А.А. Продовольственная безопасность Украины и ее регионов / Збірник наук. праць Луганськ. нац. аграрн. ун-ту. (За ред. В.Г. Ткаченка). – Луганськ: Вид-во ЛНАУ, 2005. – № 51 (74). // Серія “Економ. науки”. – С. 19.
2. Економічне і соціальне становище Вінницької області за 2012 рік. Головне управління статистики у Вінницькій області. – Відпов. за випуск Ігнатів С.Н., Шевченко О.В. – 75 с.
3. Крисанов Д. Пріоритети аграрної сфери та їх реалізація в умовах економічної кризи. / Д. Крисанов // Економіка України. – 2004. – № 11. – С.53-57.
4. Криворучко В.І. Розвиток овочівництва в Україні [текст] / В.І. Криворучко // Економіка АПК. – 1999. – №1. – С. 117-123.
5. Месель-Веселяк В.Я. Реформування аграрного сектору України: здобутки і проблеми / В.Я. Месель-Веселяк // Економіка АПК. – 2006. – № 5. – С. 3-8.
6. Мостовий Г.І. Агробізнес: державне регулювання: монографія. / Г.І. Мостовий – Харків: Основа, 2002. – 300 с.
7. Саблук П.Т. Глобалізація і продовольство / П.Т.Саблук, Г. Білорус, В.І. Власов. – К.: Київ:ННЦ „ІАЕ”, 2008. – 632 с.

#### Структурный анализ объемов реализации продукции пищевой промышленности Винницкой области на глобализованных агропромышленных рынках

**Я.В. Гонтарук**

В статье исследованы объемы производства основных видов продукции пищевой промышленности (мясо крупного рогатого скота, молоко, сахар, масло) Винницкой области, что обусловлено присутствием значительных мощностей пищевой промышленности АПК. Определены основные направления ее экспорта. Предложены меры, которые позволят увеличить долю пищевых предприятий на глобализованных агропродовольственных рынках.

**Ключевые слова:** готовая продукция, глобализация, международные рынки продуктов питания.

#### Structural analysis of sales of food products Vinnytsia region globalized agricultural markets

**Y. Gontaruk**

The article examines the output of major food products (meat of cattle, milk, sugar, oil) Vinnytsia region, due to the presence of large capacity food agriculture. The main directions of its exports. The measures that will enable enterprises to increase the share of food in the globalized agricultural markets.

**Key words:** finished products, globalization, international food markets.